

MOKYMASIS BENDRADARBIUJANT DALYKINĖS UŽSIENIO KALBOS MOKYMO KONTEKSTE

Viktorija Mažeikienė, Giedrė Valūnaitė-Oleškevičienė

Mykolo Romerio universiteto Humanitarinių mokslų instituto
Užsienio kalbų katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius, Lietuva
Telefonas (+370 5) 271 4613

Elektroninis paštas viktorija.mazeikiene@gmail.com, gentrygiedre@gmail.com

Pateikta 2012 m. kovo 14 d., parengta spausdinti 2012 m. liepos 20 d.

***Anotacija.** Profesinės užsienio kalbos mokymas(is) aukštajame moksle yra orientuotas į specifinę tam tikros srities užsienio kalbą, kurioje daug su kontekstu glaudžiai susijusių kalbinių vienetų, išreiškiančių studijuojamos srities svarbias sąvokas ir reiškinius. Tačiau atsiranda vis daugiau tyrimų, rodančių, kad profesinės užsienio kalbos kurso metu kalbėjimo ir rašymo įgūdžiai įvaldomi prasčiau nei skaitymo ir klausymosi įgūdžiai. Mokymosi bendradarbiaujant metodas suteikia daugiau progų bendravimui ir komunikacijai, o tai turi įtakos akademiniam, pažintiniam ir socialiniam studentų tobulėjimui. Dalyvavimas grupės diskusijose leidžia studentams panaudoti kalbą reikšminiame kontekste, perfrazuoti, aiškinti(s) reikšmines sąvokas ir pagelbėja įsisavinant studijuojamą medžiagą. Diskusijos grupėje skatina pažinimo procesą, naujų minčių iškėlimą ir pasikeitimą nuomonėmis. Grupės dinamika leidžia susikoncentruoti į studentų tarpusavio bendravimą ir socialinių įgūdžių vystymą (aktyvus klausymasis, nuomonės pateikimas, skatinimas ir pan.) ir tuo pat metu tai keičia studentų bendravimą su dėstytoju. Apibendrinant galima teigti, kad dėstytojas, taikydamas mokymosi bendradarbiaujant metodą, gali stipriai prisidėti tobulinant studentų kalbines ir socialines kompetencijas profesinės užsienio kalbos studijose.*

***Reikšminiai žodžiai:** profesinė užsienio kalba, mokymasis bendradarbiaujant, socialiniai įgūdžiai, grupės dinamika, kalbiniai įgūdžiai.*

Įvadas

Daugelio šalių kalbų pedagogų bendruomenėse pastaruoju metu vyksta daug diskusijų apie mokymosi bendradarbiaujant metodą (toliau – MB), kuris, pasak šios srities mokslininkų, yra ypač efektyvus mokantis dalykinės užsienio kalbos. Vis daugėja tyrimų, pagrindžiančių nuomonę, kad MB gerina ne tik receptyvinius (skaitymo ir klausymo) ir mąstymo įgūdžius, bet taip pat bendravimo įgūdžius bei sąveikos su kitais mokymo proceso dalyviais kokybę. Šis metodas suteikia galimybę studentams geriau ir visapusiškiau suvokti studijuojamą dalyką/sritį, mokytis reikšti savo mintis/nuomonę užsienio kalba, plėtoti efektyvaus bei etiško argumentavimo gebėjimus bei, kas yra ypač svarbu, skatina visapusiškos asmenybės augimą. Šiame straipsnyje analizuojami jau atlikti žymiausi MB metodo tyrimai, aprašomas straipsnio autorių atliktas tyrimas bei dalykinės kalbos mokymo MB metodu patirtis ir pateikiamos rekomendacijos, galinčios praversti taikant MB metodą dalykinės kalbos mokyme. Šio tyrimo objektu pasirinkta mokymosi bendradarbiaujant ir kalbinių bei socialinių kompetencijų sąveika. Tyrimo problema išreiškiama klausimu, kaip mokymasis bendradarbiaujant yra susijęs su kalbinių ir socialinių kompetencijų vystymu, o tyrimo tikslas yra išryškinti mokymosi bendradarbiaujant ir kalbinių bei socialinių kompetencijų ryšį ir raišką. Šio tyrimo metodai – mokslinės literatūros analizė ir duomenų interpretavimas.

1. Teorinis pagrindimas

Mokymas(is) bendradarbiaujant gali būti abstrakčiai apibrėžiamas kaip sritis, tirianti bendradarbiavimo mokyme(si) efektyvumą. Konkretesnis, dažnai cituojamas apibrėžimas yra pasiūlytas Kagan¹, kuris teigia, jog MB yra mokymo metodas, skirtas nedidelėms įvairių gebėjimų ir poreikių besimokančiųjų grupėms, kurios nariai dirba/mokosi drauge siekdami vieno bendro tikslo. Studentai/besimokantieji mokosi grupėje, bet tuo pat metu aiškiai suvokia asmeninę atsakomybę kaip lemiamą indėlį į pasiektą asmeninį ir grupės rezultatą. Pasak tyrėjų Olsen ir Kagan², MB metodas siūlo būdus, leidžiančius organizuoti grupinį darbą taip, kad žymiai gerėtų išmokimas ir akademiniai pasiekimai. Sistemiskai taikomas MB gerina studentų savivertės pajautimą, užduočių suvokimą ir geresnį bendramokslų supratimą. Be to, MB ypač efektyvus kuriant mokymuisi ir išmokimui palankią socialinę sąveiką ir bendradarbiavimą grupėje, kadangi MB padeda greitai įveikti kalbėjimo auditorijoje baime³. Šalia teorinių studijų, jau yra atlikta daug tyrimų, kurių centre – MB metodas ir jo sėkmingo taikymo pavyzdžiai užsienio kalbų mokyme. Casal⁴ pateikia išsamų MB taikymo kalbų mokyme studijų evoliucijos

1 Kagan, S. (ed.) *Cooperative Learning*. San Clemente, California: Kagan Publishing, 1994, p. 1.

2 Olsen, R. E. W-B.; Kagan, S. About cooperative learning. In: Kessler, C. (ed.) *Cooperative Language Learning. A Teacher's Resource Book*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1992, p. 1–30.

3 Johnson, D. W.; Maruyama, G.; Johnson, R.; Nelson, D.; Skon, L. Effects of cooperative and individualistic goal structures on achievement: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*. 1981, 89(1): 47–62.

4 Casal, S. *Enseñanza del inglés. Aplicaciones del aprendizaje cooperativo*. Badajoz: Abecedario, 2005.

aprašymą. Kiti garsūs darbai yra Bejarano (1987), Coelho (1992), High (1993), Crandall (1999), McCafferty, Jacobs, DaSilva Iddings (2006) (jų apžvalga taip pat pateikta Casal tyrime⁵). Išsami lyginamoji MB ir kitų metodų analizė pateikta Johnson and Johnson (1999)⁶.

Žiūrint į ištakas, labiausiai MB metodologijos ir metodo evoliuciją ir šiandienos sampratą veikė tokios teorijos ir sritys kaip humanistinė psichologija, konstruktyvizmas, grupės dinamikos teorija ir Vygotskio sociokultūrinė teorija. Humanistinės psichologijos centre – sukūrimas tokio grupės klimato, kuris mažina nerimą ir šalina besimokančiojo baimes. MB aplinkoje studentai pirmiausia aptaria iškilusius klausimus savo grupėje, kartu ieško teisingo atsakymo ir tik po to kalba visai auditorijai/dėstytojui, o mažiau komunikabilūs studentai visuomet turi galimybę prisidėti prie grupės darbo bendrų rezultatų nepatirdami tiesioginio spaudimo ar atviro reikalavimo tai daryti. Įtampos sumažėjimas duoda tokių rezultatų kaip pagarba įvairioms, skirtingoms nuomonėms, tolerancija kitaip galvojančiam. Kita vertus, stiprėja ir besimokančiojo autonomijos, kuri yra labai svarbi humanistinės psichologijos sąvoka, vaidmuo. Autonomija stiprina besimokančiojo atsakomybės už mokymosi rezultatus supratimą. Konstruktyvizmo požiūriu, MB principais paremtame mokyme(si) studentai skatinami siekti išsiaiškinti neaiškumus, besimokydami kalbos jie ieško trūkstamų žodžių ir reikiamų gramatinių struktūrų ir taip aiškinasi kalbos vienetų reikšmes ir funkcijas, o tai padeda įsisavinti kalbinius dalykus ir ypač prisideda prie kalbėjimo laisvumo didėjimo. Konstruktyvizmo principai labai glaudžiai siejasi su grupės dinamikos teorija, kuri akcentuoja studentų bendravimą. Taikant įvairias MB technikas, studentai tobulina socialinius įgūdžius (pvz., aktyvus klausymasis, kalbėtojų sekos taisyklės ir etiketas, palaikymas, nuomonės reiškimas ir argumentavimas), kurie savo ruožtu susiję su gebėjimu išlaikyti dėmesį ir plėtoti konstruktyvius tarpusavio santykius. Vygotskio sociokultūrinė teorija tarsi apibendrina MB teorinius pamatus, leisdama teigti, kad mokymo(si) procesą reikėtų matyti kaip socialinį procesą. Ši teorija MB aplinkoje yra įgyvendinama kai studentams dažnai suteikiama galimybė kalbėti savo grupėje ir klausytis kitų kalbančiųjų užsienio kalba; tokiu būdu sumažinamas dėstytojo kalbėjimo laikas, o pagrindinis dėmesys sutelkiamas ties turiniu ir kalbėjimo laisvumu, o ne klaidų taisymu. Keturi anksčiau aptarti požiūriai, nors atsiradę skirtingu laiku ir remiasi skirtingais aspektais, iš tiesų yra glaudžiai susiję, nes apskritai visi šie požiūriai akcentuoja besimokančiojo asmenybės brandumo augimo kaip siekiamybės ir rezultato svarbą.

Čia reikėtų paminėti dar vieną išsamų ir gerai argumentuotą Casal⁷ tyrimą. Minimas tyrimas puikiai atskleidžia ir pagrindžia ryšį tarp kalbų mokymosi ir visuminio asmenybės tobulėjimo. Pasak Casal, kalbų mokyme(si) būtent MB metodologija ir

5 Casal, S., *supra* note 4.

6 Johnson, D. W.; Johnson, R. *Learning Together and Alone. Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning*. 5th ed. Boston: Allyn and Bacon, 1999.

7 Casal, S. *Cooperative Learning in CLIL Contexts: Ways to improve Students' Competences in the foreign Language Classroom*. Universidad Pablo de Olavide, Sevilla, 2008 [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-10-05]. <www.iaie.org/download/turin_paper_casal.pdf>.

siūlomos technikos leidžia pasiekti siekiamų rezultatų. Casal remiasi Coelho⁸ siūlomu būdu organizuoti darbą pateikiant/skirstant užduotis auditorijoje: (i) užduotys, kurias atlieka visi nariai, dirbdami su ta pačia medžiaga ir naudodami tą pačią informaciją; (ii) užduotys, kai kiekvienas narys gauna skirtingą informaciją apie visai grupei bendrą temą, ir (iii) užduotys, kur kiekvienas narys auditorijoje dirba su skirtinga tema. Be to, čia Casal remiasi ir populiaria bei išsamiai aprašyta Kagan⁹ struktūrine metodologija bei priskiria struktūrinės metodologijos metodus vadinamiesiems „užduočių specializavimo metodams“. Čia svarbiausia yra tai, kaip pagal šiuos metodus organizuojamos (struktūruojamos) konkrečios užduotys bei paskirstoma informacija tarp grupės narių. Užduotys/informacija gali būti suskirstoma į tiek dalių, kiek yra narių grupėje. Taip pat tam tikra užduotis gali būti orientuota į tyrimo atlikimą ir gautų rezultatų pateikimą (pvz., pranešimo auditorijai forma). Šiuo atveju užduotis struktūruota į 3 komponentus: tyrimas (problemos analizė pasirinktais aspektais); narių sąveika ir komunikavimas ieškant informacijos (įvairios veiklos ir įgūdžiai); bei interpretacija (rezultatų pateikimas visai auditorijai)¹⁰.

Apibendrinant svarbiausius atliktus tyrimus, galima daryti išvadą, kad MB tyrėjų dažniausiai nurodomas kaip būdas, padedantis išspręsti laiko, kurį turi besimokantysis savo kalbiniais įgūdžiams gerinti, trūkumo problemą. Nors darbo grupėje idėja dabar jau nėra nauja, tačiau MB bet koku atveju pravartus tuo, kad čia ypač akcentuojami tokie aspektai kaip palanki aplinka bendrauti ir bendradarbiauti, asmeninė atsakomybė ir indėlis, visų narių įtraukimas ir dalyvavimas mokymo(si) procese bei nenutrūkstama sąveika ir komunikavimas. Bendravimo kokybė tarp studentų, dirbančių grupėje, gerėja, kai jiems reikia pasidalinti/pasikeisti turima informacija. Šis poreikis skatina įsitraukti į grupės veiklą, įveikti susivaržymo, nedrąsumo jausmą ir pasinaudoti proga pagerinti kalbėjimo įgūdžius. Be to, įsitraukę į tiesioginį bendravimą su grupės nariais mokymo metu, studentai linkę naudoti ir pradeda naudoti studijuojamą užsienio kalbą daug kūrybiškiau nei kalbėdami priešais visą auditoriją. MB ir darbas grupėje sudaro palankią terpę integruoti skaitymą, klausymą, rašymą ir kalbėjimą per sąveiką ir komunikaciją dirbant auditorijoje bei, kas yra labai svarbu, įtraukia studentus į bendravimą ir už auditorijos ribų (Jacobs, McCaferty, DaSilva Iddings¹¹). Nors struktūrinė metodologija tėra tik vienas iš būdų, puikiai tinkančių mokant dalykinės kalbos, jos technikos ir metodai ypatingai parankūs tuo, kad jų pagrindas – struktūros, kurias galima lengvai užpildyti turiniu, ir kad tai ypač rezultatyvu, kai reikia suderinti tam tikro dalyko turinį ir užsienio kalbos mokymą.

8 Coelho, E. Jigsaw: Integrating language and content. In: Kessler, C. (ed.) *Cooperative language learning. A teacher's resource book*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1992, p. 129–152.

9 Kagan, S. The structural approach to cooperative learning. *Educational Leadership*. 1989, 47: 12–15.

10 Sharan, S. (ed.). *Handbook of cooperative learning methods*. Westport, Connecticut: Greenwood Press, 1994, p. 25–64.

11 McCafferty, S. G.; Jacobs, G. M.; A. C. DaSilva Iddings. *Cooperative learning and second language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006, p. 17.

2. Tyrimo metodologija

Profesinės užsienio kalbos mokymo praktikos metu pastebėjome, kad kalbėjimo įgūdžiai įvaldomi prasčiau nei skaitymo ir klausymosi įgūdžiai. Neretai, ypač jeigu taikomas individualios savarankiškos veiklos metodas, studentai neturi pakankamai galimybių inicijuoti pokalbį užsiėmimo metu. Taip pat pastebėjome, kad MB metodas iš tiesų suteikia daugiau progų bendravimui ir komunikacijai, diskusijai ir nuomonių išreiškimui. Savo ruožtu bendravimas auditorijoje skatina akademinį, pažintinį ir socialinį studentų tobulėjimą, tokiu būdu studentai taip pat mokosi ir iš savo bendraamžių kolegų. Dalyvavimas grupės diskusijose leidžia studentams panaudoti konkretaus konteksto kalbą reikšminiame kontekste. Diskusijos ir derybos sudaro galimybę perfrazuoti ir aiškinti(s) reikšmines sąvokas, o tai pagelbėja įsisavinti studijuojamą medžiagą. Diskusijos grupėje skatina pažinimo procesą, naujų minčių išskėlimą ir pasikeitimą nuomonėmis. Studentai turi reaguoti nedelsdami, formuoti savo mintis pažinimo proceso metu. Be to, darbas grupėse didina motyvaciją, kuria realias gyvenimiškas situacijas, kurių metu ir vyksta dalijimasis idėjomis. Grupės dinamika leidžia susikoncentruoti į studentų tarpusavio bendravimą ir socialinių įgūdžių vystymą (aktyvus klausymasis, nuomonės pateikimas, skatinimas ir pan.) ir tuo pat metu tai keičia studentų bendravimą su dėstytoju. Bendravimas su dėstytoju tampa tiesioginis ir kolegiškas, sukuriama savitarpio pasitikėjimo ir bendradarbiavimo atmosfera.

Remiantis teorinėmis prielaidomis, aptartomis anksčiau, ir asmenine įžvalga, buvo suformuluoti pagrindiniai tyrimo klausimai:

- Kaip vystosi kalbiniai įgūdžiai mokantis MB metodu?
- Kaip MB skatina socialinę sąveiką?
- Kokių naujų įgūdžių įgyja studentai mokydami bendradarbiavimo metodu?

Tam kad išsiaiškintume atsakymus į tyrimo klausimus, buvo sudarytas klausimynas, į kurį buvo įtraukti uždaro ir atviro tipo klausimai kiekybiniais ir kokybiniais duomenis gauti. Apklauskos dalyviai buvo Mykolo Romerio universiteto antro kurso studentai, studijuojantys socialinio darbo specialybę. Klausimynas buvo pateiktas antro kurso studentams, todėl kad jie jau turi vienu metų patirtį profesinės anglų kalbos mokymosi universitete ir būtent šiose grupėse buvo taikomas mokymosi bendradarbiaujant metodas. Klausimynas buvo pateiktas 90 respondentų ir jie buvo informuoti, kad tokiu būdu bus bandoma apibendrinti jų autentišką patirtį kalbos mokymosi procese ir suvokti, ką jie mano apie mokymąsi bendradarbiaujant, taip pat panaudoti jų įžvalgas mokymosi proceso tobulinimui ateityje.

3. Tyrimo rezultatai

Pagal studentų apklausos rezultatus, net 100% respondentų atsakė, kad mokymasis bendradarbiaujant ir dalyvavimas grupės diskusijose sudaro prielaidas palankiai mokymosi aplinkai. Kaip teigia vienas iš respondentų: „mokantis bendradarbiaujant vyrauja gera atmosfera, mokaisi iš kitų...“, dar vienas komentaras: „mokymasis bendradarbiau-

jant sukuria palankią atmosferą mokymuisi, nes grupėje išmokstama bendradarbiauti su kitais, dirbti komandoje“.

Taip pat 95% apklaustųjų į klausimą, ar MB gerina santykius tarp grupės narių ir santykius su dėstytoju, atsakė teigiamai, komentaruose nurodydami, kad tokiu būdu studentai daigiau bendrauja tarpusavyje ir su dėstytoju, ir tik 5% respondentų manė, kad ne visada, nes kartais gali kilti ginčai, ypač kai nuomonės labai skiriasi. Nepaisant galimo nuomonių skirtumo, 95% respondentų teigė, kad MB ir darbas grupėje padeda besimokantiejiems geriau pažinti ir suprasti kitus žmones. Vienas iš komentarų buvo: „dirbdamas grupėje, atlieki užduotis su įvairiais žmonėmis, stengiesi bendrauti, išklausti, suprasti kitus...“

Kalbant apie kalbinių įgūdžių vystymąsi besimokant bendradarbiavimo būdu, 89% respondentų nurodė, kad vystosi kalbėjimo įgūdžiai, 74% apklaustųjų dar nurodė ir klausymo įgūdžius ir tik 16% respondentų manė, kad vystosi ir skaitymo įgūdžiai ir 11% apklaustųjų paminėjo rašymo įgūdžius (1 lentelė). Taip pat apklaustieji nurodė ir kitus papildomus įgūdžius, tokius kaip gebėjimas diskutuoti, gebėjimas tartis ir tolerancija.

1 lentelė. Mokantis bendradarbiaujant vystomi įgūdžiai

Vystomi įgūdžiai	Atsakiusių skaičius procentais
Klausymas	74 %
Rašymas	11 %
Skaitymas	16 %
Kalbėjimas	89 %

Palyginimui buvo užduotas klausimas, kokie įgūdžiai vystosi, atliekant užduotis individualiai. Atsakydami į šį klausimą dauguma – 79% – respondentų nurodė skaitymą, klausymą paminėjo 30% apklaustųjų, rašymą nurodė 23% respondentų ir kalbėjimą tik 13% (2 lentelė). Be to, nė vienas respondentas nenurodė jokių papildomų įgūdžių.

2 lentelė. Atliekant užduotis individualiai vystomi įgūdžiai

Vystomi įgūdžiai	Atsakiusių skaičius procentais
Klausymas	30%
Rašymas	23%
Skaitymas	74%
Kalbėjimas	13%

Palyginę atsakymų į šiuos klausimus rezultatus, matome, kad mokantis bendradarbiavimo būdu, ženkliai vystomi kalbėjimo įgūdžiai, todėl reikėtų bendradarbiavimo ir darbo grupėje metodą taikyti dažniau.

Taip pat besimokantieji buvo apklausti, kokie, jų nuomone, vystomi socialiniai įgūdžiai, mokantis bendradarbiavimo metodu. 100% apklaustųjų nurodė, kad jie išmoksta reikšti savo nuomonę. 89% respondentų atsakė, kad jie sugeba sutikti su kolegų nuomone arba paprieštarauti. 79% apklaustųjų nurodė tokį įgūdį, kaip išklaudyti kolegą, 25% – pagirti ir paskatinti ir 17% – įsiterpti į diskusiją (3 lentelė).

3 lentelė. Atliekant užduotis vystomi socialiniai įgūdžiai

Vystomi įgūdžiai	Atsakiusiųjų skaičius procentais
Reikšti savo nuomonę	100%
Sutikti su kolegų nuomone, paprieštarauti	89%
Įsiterpti	17%
Išklaudyti	79%
Pagirti, paskatinti	25%

Į klausimą, kas patinka mokantis MB metodu, respondentai nurodė tokius faktorius, kaip bendravimas, išklaudyti, savo nuomonės išsakymas, kitų besimokančiųjų naujos idėjos, pagalba, kolegų kaip asmenybių pažinimas.

Į klausimą, kokie gali būti mokymosi bendradarbiaujant trūkumai, dauguma respondentų – 94% – atsakė, kad mokymasis tokiu būdu labai patinka ir tik keletas respondentų nurodė, kad gali pasitaikyti ginčų, pertraukinėjimo ir neišklausymo. Galiausiai, į klausimą, kokios veiklos norėtų seminarų metu, dauguma respondentų – 89% – atsakė, kad norėtų mokytis bendradarbiavimo metodu.

Apibendrinant apklausos rezultatus galima teigti, kad apklausa įrodo, jog mokymosi bendradarbiaujant metodas padeda ženkliai pagerinti kalbėjimo įgūdžių vystymą, taip pat vysto besimokančiųjų socialinius įgūdžius, tokius kaip mokėjimas reikšti savo nuomonę, sutikti su kolegų nuomone arba paprieštarauti, įsiterpti, išklaudyti, pagirti arba paskatinti, padeda sukurti palankią mokymuisi atmosferą, gerina tarpusavio santykius grupėje ir yra patrauklus besimokantiems, nes dauguma respondentų nurodė, kad norėtų mokytis bendradarbiavimo būdu.

Išvados

Apklausos rezultatų analizė atskleidžia, kad MB ir grupinio darbo metodas puikiai tinka kalbėjimo įgūdžių vystymui ir yra labai patrauklus besimokantiems. Palyginę su individualaus darbo rodikliais, kuriuos atskleidė apklausos rezultatai, galime daryti išvadą, kad naudojant MB metodą daug geriau vystomi dalykinės anglų kalbos kalbėjimo įgūdžiai. Be to, bendradarbiavimo metodas padeda sukurti palankią mokymuisi atmosferą seminarų metu. Jis taip pat padeda vystyti ir besimokančiųjų socialinius įgūdžius, tokius kaip aktyvus kolegų išklaudyti, savo nuomonės išreiškimas, kolegų paskatinimas ar pataisymas. Tokie įgūdžiai yra labai naudingi besimokančiųjų tolesnėje

profesinėje veikloje, kadangi besimokantieji išmoksta ne tik kalbinių įgūdžių, bet ir darbo komandoje, dalyvavimo diskusijose ir savo nuomonės argumentavimo. Dar vienas pozityvus dalykas yra tai, kad bendradarbiavimo metodas padeda pagerinti tarpusavio santykius grupėje, kadangi besimokantieji geriau pažįsta vieni kitus ir mokosi vieni iš kitų.

Literatūra

- Bejarano, Y. A cooperative small-group methodology in the language classroom. *Tesol Quarterly*. 1987, 21(3): 483–503.
- Bejarano, Y. An integrated groupwork model for the second-language Classroom. In: Sharan, S. (ed.) *Handbook of cooperative learning methods*. Westport, Connecticut: Greenwood Press, 1994.
- Casal, S. *Enseñanza del inglés. Aplicaciones del aprendizaje cooperativo*. Badajoz: Abecedario, 2005.
- Casal, S. Essential glossary for the teacher: Cooperative Learning. *Greta Journal*. 2006, 14(1,2): 80–84 [interaktyvus]. [žiūrėta 2009-04-14]. <<http://gretajournal.com/wordpress/wp-content/uploads/file/15rev1.pdf>>.
- Casal, S. *Cooperative Learning in CLIL Contexts: Ways to improve Students' Competences in the foreign Language Classroom*. Universidad Pablo de Olavide, Sevilla-Spain, 2008 [interaktyvus]. [žiūrėta 2010-10-05]. <www.iaie.org/download/turin_paper_casal.pdf>.
- Coelho, E. Jigsaw: Integrating language and content. In: Kessler, C. (ed.) *Cooperative language learning. A teacher's resource book*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1992.
- Crandall, J. Cooperative language learning and affective factors. In: Arnold, J. (ed.) *Affect in language learning*. Cambridge: Cambridge University Press, 1999.
- High, J. *Second language learning through cooperative learning*. California: Kagan Cooperative Learning, 1993.
- Johnson, D. W.; Maruyama, G.; Johnson, R.; Nelson, D.; Skon, L. Effects of cooperative and individualistic goal structures on achievement: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*. 1981, 89(1): 47–62.
- Johnson, D. W.; Johnson, R. *Learning Together and Alone. Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning*. 5th edition. Boston: Allyn and Bacon, 1999.
- Kagan, S. The structural approach to cooperative learning. *Educational Leadership*. 1989, 47: 12–15.
- Kagan, S. (ed.) *Cooperative Learning*. San Clemente, California: Kagan Publishing, 1994.
- Kagan, S.; Kagan, M. The structural approach: six keys to cooperative Learning. In: Sharan, S. (ed.) *Handbook of cooperative learning methods*. Westport, Connecticut: Greenwood Press, 1994.
- McCafferty, S. G.; Jacobs, G. M.; DaSilva Iddings, A. C. *Cooperative learning and second language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press, 2006.
- Olsen, R. E. W-B.; Kagan, S. About cooperative learning. In: Kessler, C. (ed.) *Cooperative Language Learning. A Teacher's Resource Book*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, 1992.
- Sharan, S. (ed.) *Handbook of cooperative learning methods*. Westport, Connecticut: Greenwood Press, 1994.
- Sharan, Y. *Expanding cooperative learning through group investigation*. New York: Teachers College Press, 1992.
- Sharan, S.; Sharan, Y. *Small-group teaching*. New Jersey: Educational Technology Publications, 1976.

COOPERATIVE APPROACH IN LANGUAGE LEARNING AND TEACHING

Viktorija Mažeikienė, Giedrė Valūnaitė-Oleškevičienė

Mykolas Romeris University, Lithuania

Summary. *Teaching ESP (English for Specific Purposes) or professional language is essential at the university level. It focuses on the language largely specific to a subject and contains context-bound items used by learners in the classroom to express and understand curricular concepts. However, researchers continue to provide evidence showing that eventually productive language skills (speaking and writing) and comprehension skills (reading and listening) are not all mastered equally in ESP classroom. Sometimes students may not have enough chances to initiate a conversation in the classroom setting. A cooperative approach might seem to be the solution that enables enhancement of interaction and communication. Interaction in the classroom influences academic, cognitive and social development of students. Participation in group discussion provides students with opportunities to use content based language in a meaningful context. Through discussion and negotiation they have a chance to paraphrase and explain the key concepts which aid in their learning. Students also relate the newly received information with acquired information. Group discussions enhance the cognition processes through thought provoking and challenging exchange of ideas. Students have to react immediately, shape ideas in their cognition processes. In addition, group work helps to increase motivation while creating real life situations where opinions are shared and shaped. In the process of group dynamics students focus on peer interaction, learning social skills (active listening, giving opinions, encouragement, etc.) which shapes their interaction with the teacher as well. To sum up, teachers can improve students' competences immensely in ESP classroom by implementing cooperative learning.*

Keywords: *professional language, cooperative approach, social skills, group dynamics, language skills.*

Viktorija Mažeikienė, Mykolas Romeris universiteto Humanitarinių mokslų instituto Užsienio kalbų katedros lektorė. Mokslinių tyrimų kryptys: profesinė anglų kalba, informacinių technologijų taikymas kalbų mokyme, suaugusiųjų mokymas(is).

Viktorija Mažeikienė, Mykolas Romeris University, Institute of Humanities, Department of Foreign Languages, Lecturer. Research interests: ESP, IT in language teaching, adult teaching/learning.

Giedrė Valūnaitė-Oleškevičienė, Mykolas Romeris universiteto Humanitarinių mokslų instituto Užsienio kalbų katedros lektorė. Mokslinių tyrimų kryptys: profesinė anglų kalba, informacinių technologijų taikymas kalbų mokyme, suaugusiųjų mokymas(is).

Giedrė Valūnaitė-Oleškevičienė, Mykolas Romeris University, Institute of Humanities, Department of Foreign Languages, Lecturer. Research interests: ESP, IT in language teaching, adult teaching/learning.

